

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 44

ב"ב מד

א. ביד הגזלן. ב. הגזלן קיים. ג. גזל והוריש. ד. סיכום. ה. מעמידה בפני ב"ח. ו. אין טורף ממטלטלים. ז. נמצאת שאינה שלו.

א. נתבאר לעיל חילוק שיש בין מטלטלין קרקע, שאם גזל ראובן טלית (מטלטלין) משמעון ומכר ללוי ובא יהודה לערער שהיא שלו יכול שמעון (הנגזל) להעיד שאינה של יהודה (שכבר קנאה לוי ולא תחזור לשמעון) אבל בקרקע אין מעיד עליה (דנוגע בעדותו הוא שעתידה לחזור לו). ואין חילוק זה נוהג אלא אם מכר ראובן (הגזלן) ללוי אבל אם לא מכר ובא יהודה וערער על ראובן ואמר שדה זו או טלית זו שלי היא אין שמעון יכול להעיד שאין זו השדה והטלית של יהודה שהרי שמעון רוצה להעמיד שדה זו או טלית זו ביד ראובן מפני שאפשר שנוח לו ⁷² להוציאה מיד ראובן יותר מלהוציאה מיד יהודה (חו"מ לז, יז).

ב. מה שאמרנו שבמטלטלין גזל ומכר מעיד הנגזל עליה הני מילי שמת גזלן אבל אם עדיין ראובן (הגזלן) קיים אין שמעון (הנגזל) מעיד אף על הטלית שהנאה הוא לו שלא תעמוד ביד יהודה (המערער) כדי שיביא (שמעון הנגזל) ראייה שראובן גזלה וישלם דמיה (שם) שאע"פ שקנה לוקח את גוף הטלית מ"מ הגזלן חייב בדמיה אבל אם מת אין היורשים חייבים ויכול הנגזל להעיד.

ג. ראובן שגזל טלית משמעון ומת ראובן והוריש לבניו נחלקו בגמרא אם רשות יורש כרשות לוקח נקנו היורשים ביאוש ושינוי רשות וא"כ יכול שמעון הנגזל להעיד עליה נגד יהודה שהרי אין עתידה לחזור לו. ופסק בשו"ע שרשות יורש לא מקרי שינוי רשות. וז"ל אם היתה הטלית ביד יורשי ראובן אין שמעון מעיד עליה מפני שסופה שאם תעמדו ביד היורש לחזור לו (שם).

ד. סיכום הסוגיא: א. ת"ר מכר לו בית אין מעיד לו עליה מפני שאחריותו עליו. מכר לו טלית מעיד לו עליה מפני שאין אחריותו עליו.

ב. והעמדי רב ששת בגזלן שמכר ומת ובא אחר לערער וקמ"ל שבקרקע אין הנגזל מעיד נגד המערער (שסופה לחזור) ובמטלטלין מעיד.

ג. אם הגזלן חי אע"פ שמכר אין הנגזל מעיד אפילו במטלטלין שעי"ז יוכל בסוף לחייב את הגזלן לשלם דמיה.

ד. גזל ומת והוריש הגזילה לבניו אין הנגזל מעיד עליה למ"ד יורש לא קנה. ולמ"ד קנה קשה למה נקלה הברייתא לוקח ולא ⁷³ יורש.

ה. ועוד קשה מלשון הברייתא אין מעיד עליה מפני שאחריותו עליו, שהיה לה לומר מפני שחוזרת לו. וע"כ צריך לפרש באופן אחר.

ה. ויש לפרש הברייתא כך ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ובא יהודה לערער על שמעון להוציאה מתחת ידו אין ראובן מעיד לו עליה אע"פ שאין עליו אחריות הרי הוא רוצה שתעמוד ביד שמעון כדי שיבא בעל חוב של ראובן ויטרפנה בחובו ולא יהיה לזה רשע ולא ישלם (לז, טו).

ו. אבל ראובן שמכר פרה או טלית לשמעון שלא באחריות ובא יהודה לערער להוציאה מיד שמעון בטענה שקנאה (שמעון) מגזלן יכול ראובן להעיד לו שאין לו בזה שום הנאה שתשאר בידו שאפילו יבא בעל חובו אינו יכול לטרפה שאין ב"ח טורף ממטלטלים אפילו עשאו לו אפטיקי (כלומר לא יהא לך פרעון אלא מזה) (שם, טז). והוא ⁷⁴ שמעידים על ראובן שלא היה לו קרקע מעולם לשעבד לב"ח מטלטלים אגב קרקע.

⁷² ובכלל זה הניחותא דאם תבא ליד יהודה אף שיהיה לשמעון עדות שהיתה שלו ושראובן גזלה ממנו מ"מ לא יוכל להוציאה מדי יהודה שיש לו ג"כ עדים שהיא שלו ושמעולם לא היתה של שמעון והו"ל תרי ותרי וישאר הקרקע ביד יהודה שיהיה אז מוחזק בו (סמ"ע וכדאיתא בגמ').

⁷³ נל"פ דבלא"ה איירי שמת גזלן ולמה להוסיף שמכר.

⁷⁴ ובשו"ע (שם) כתב: ובה"ז אפילו שעבד לו מטלטלים אגב קרקע אינו טורף ממטלטלים שמכר. וכ"כ בר"ס ס' וז"ל אם כתוב בשטר ששעבד לו מטלטלי אגב מקרקעי דקנינא ודאנא עתיד למקני דלא כאסמכתא ודלא כטפסי דשטרא טורף אף ממטלטלים שקנה אחר שלוח ומכרם או נתנם כשם שהוא טורף מהקרקעות זהו דין הגמרא ועכשיו אע"פ שנהגו לכתוב בכל השטרות שהוא משעבד לו מטלטלי אגב מקרקעי נהגו שאינו טורף מהמטלטלים שמכר או נתן או משכן מפני תקנת השוק וכו' (דא"כ לא יקנה שום אדם מטלטלים, מפרשים) ובש"ך כתב שהוא תלוי במנהג הארצות שהרבה פוסקים לא הזכירו מנהג זה (שלא לגבות ממטלטלי שמכר).

ז. והקשו בגמרא אפילו מכר בלא אחריות איך מעיד עליה והרי אם יטרפוה מהלוקח בטענה שהמוכר גזלה יחזור הלוקח עליו ונמצא שנוגע בעדותו. ותירצו שהלוקח יודע בודאי שהמערער שקרן והמוכר לא גזלה. ורב זביד אמר כיון שהתנה המוכר בפירוש שלו יהיה עליו אחריות אפילו אם נודע בודאי שהיתה גזולה והוציאה הנגזל מיד הלוקח אין המוכר חייב וכו' (רכה, ה) שלכך מכרה שלא באחריות (גמרא) וכן הלכה.

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés